

Fremsat den 26. marts 2020 af justitsminister (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og retsplejeloven

(Adgang til sociale behandlingstilbud mod stofmisbrug for indsatte i kriminalforsorgens institutioner m.v.)

§ 1

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019, foretages følgende ændringer:

1. § 45 a, stk. 1, affattes således:

»En indsat har ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug, medmindre afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold taler imod, jf. dog stk. 2.«

2. I § 45 a, stk. 2, indsættes efter »vederlagsfri«: »social«.

3. I § 45 a, stk. 3, ændres »Behandling« til: »Social behandling«.

4. I § 106, stk. 3, udgår »eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b,«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændring:

1. I § 776 indsættes efter 6. pkt. som nyt punktum:

»Justitsministeren fastsætter desuden særlige regler om varetægtsarrestanters ret til social behandling mod stofmisbrug.«

§ 3

Justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
  - 2.1. Social stofmisbrugsbehandling til indsatte, der afsoner en fængselsstraf
    - 2.1.1. Gældende ret
    - 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
    - 2.1.3. Den foreslåede ordning
  - 2.2. Social stofmisbrugsbehandling til varetægtsarrestanter
    - 2.2.1. Gældende ret
    - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
    - 2.2.3. Den foreslåede ordning
  - 2.3. Social stofmisbrugsbehandling til frihedsberøvede udlændinge
    - 2.3.1. Gældende ret
    - 2.3.2. Justitsministeriets overvejelser
    - 2.3.3. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer mv.
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Det overordnede formål med lovforslaget er målrettet at styrke den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner i forhold til det nuværende behandlingstilbud og i øvrigt tilpasse reglerne om behandlingsgarantien for social stofmisbrugsbehandling, så de kommer til at afspejle praksis.

Indsattes ret til social stofmisbrugsbehandling er en vigtig del af kriminalforsorgens resocialiserende arbejde, hvor der bl.a. fokuseres på at forebygge og forhindre indsatte i at begå ny kriminalitet. Det er derfor afgørende, at indsatte i kriminalforsorgens institutioner tilbydes en effektiv og fokuseret behandling mod stofmisbrug, der i videst muligt omfang er tilpasset den enkelte indsattes konkrete situation og behov.

Med lovforslaget tilsigtes det målrettet at styrke og udvide det nuværende tilbud om social stofmisbrugsbehandling i arresthusene. Lovforslaget indebærer således, at varetægtsarrestanter og indsatte afsonere i arresthusene kan tilbydes en mere intensiv social stofmisbrugsbehandling end i dag, medmindre afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold taler imod behandlingen.

Lovforslaget indebærer desuden en generel styrkelse af koordineringen af det fortsatte behandlingsforløb, uanset om behandlingen skal fortsætte i kommunalt regi ved løsladelse eller fortsætte efter overførsel til en afsoningsinstitution.

Med lovforslaget lægges der endvidere op til at tilpasse reglerne om behandlingsgarantien for social stofmisbrugsbehandling, så de kommer til at afspejle praksis.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Social stofmisbrugsbehandling til indsatte, der afsoner en fængselsstraf

2.1.1. Gældende ret

Det fremgår af § 45 a, stk. 1, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven), at en indsat har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet og motiveret til behandling. Det fremgår endvidere af § 45 a, stk. 3, at behandlingen mod stofmisbrug så vidt muligt skal iværksættes senest 14 dage efter, at den indsatte har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen. En indsat, der er udvist af landet ved dom, har dog ikke ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre særlige forhold taler herfor, jf. § 45 a, stk. 2.

Ifølge bemærkningerne indebærer bestemmelsen, at en indsat – medmindre den pågældende er udvisningsdømt – som skønnes egnet og motiveret, skal tilbydes social misbrugsbehandling svarende til den behandling mod stofmisbrug, som tilbydes af kommunerne efter serviceloven, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1161.

I medfør af § 101 i lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 om social service (serviceloven) med senere ændringer tilbydes der et bredt spektrum af socialpædagogiske støtteforanstaltninger, der har til formål både at resocialisere stofmisbrugeren og at undgå en forværring af den pågældendes fysiske og psykiske funktionsevne.

Det vil normalt være ansatte på den institution, hvor den indsatte er anbragt, eller hvor behandlingstilbuddet udbydes, der i praksis skal vurdere, om den indsatte er egnet og motiveret til behandling for sit stofmisbrug, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1162.

I bemærkningerne til straffuldbyrdelseslovens § 45 a er det forudsat, at indholdet af den sociale misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner kan have store variationer og forskellige grader af intensitet, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1167.

Ifølge bemærkningerne kan behandlingsgarantien for indsatte i kriminalforsorgens institutioner i sagens natur ikke udformes identisk med den behandlingsgaranti, som gælder i det øvrige samfund. En indsat vil f.eks. ikke frit kunne vælge et andet behandlingstilbud end det, kriminalforsorgen kan anvise, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1161.

Det forudsættes, at behandlingstilbuddene i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, der ikke kan visiteres til misbrugsbehandling på en institution uden for kriminalforsorgen. Det vil i praksis indebære, at misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, hvor afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler

imod anbringelse uden for et fængsel, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 1162.

I praksis tilbydes indsatte i fængslerne indledningsvis en såkaldt motivations- og forbehandling. Motivations- og forbehandlingen har bl.a. til formål at forberede den indsatte på et såkaldt primært behandlingstilbud. Når den indsattes behov og motivation er nærmere afdækket, tilbydes indsatte i fængslerne, som findes egnede og motiverede til det, et primært behandlingstilbud, som bl.a. har til formål at få den indsatte til at forholde sig til sit misbrug og søge at ophøre med sit misbrug. Endelig tilbydes indsatte i fængslerne efterbehandling, som har til formål at fastholde et opnået ophør af misbrug og forebygge et genoptag af misbruget ved at give den indsatte redskaber til at fungere i en stoffri tilværelse.

Indsatte, som afsoner en fængselsstraf i et arresthus, og som ikke kan overføres til en afsoningsinstitution, tilbydes i praksis alene motivations- og forbehandling.

Straffuldbyrdelseslovens § 45 a vedrører alene indsattes ret til social stofmisbrugsbehandling, og bestemmelsen regulerer dermed ikke indsattes ret til somatisk stofmisbrugsbehandling.

Social stofmisbrugsbehandling udgør et supplement til den somatiske stofmisbrugsbehandling, herunder abstinens- og substitutionsbehandling (metadonnedtrapping mv.). Den somatiske stofmisbrugsbehandling er rettet mod følgerne af stofmisbrugerenes fysiske afhængighed, hvorimod den sociale stofmisbrugsbehandling navnlig tager sigte på at støtte den pågældende til at gennemføre behandlingsforløbet og fastholde behandlingsresultatet efterfølgende, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 130 som fremsat, side 6-7.

En vellykket social stofmisbrugsbehandling vil ofte forudsætte en længerevarende indsats, og den sociale stofmisbrugsbehandling skal i den forbindelse koordineres med de sociale myndigheder, som overtager ansvaret ved løsladelse, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 130 som fremsat, side 7. I praksis overleverer kriminalforsorgen forud for løsladelse bl.a. viden om den pågældendes risiko- og behovsvurdering til den relevante kommune. Formålet hermed er at sikre, at kommunen har mulighed for at inddrage kriminalforsorgens vurderinger og prioriteringer i det videre arbejde.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 2.1.1 ovenfor, har en indsat, der afsoner en fængselsstraf, ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende er udvisningsdømt eller ikke skønnes egnet og motiveret til behandling. Det forudsættes i den forbindelse, at den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner kan variere i form og intensitet.

Der er ikke i straffuldbyrdelseslovens § 45 a, stk. 1, taget stilling til det nærmere indhold af behandlingstilbuddet for indsatte, som afsøner en fængselsstraf i en af kriminalforsorgens institutioner. For at skabe klarhed over behandlingsgarantiens indhold finder Justitsministeriet, at indsatte afsøner ret til social stofmisbrugsbehandling bør præciseres.

Det er i den forbindelse væsentligt, at alle indsatte, som afsøner en fængselsstraf, får adgang til den relevante sociale stofmisbrugsbehandling. På den baggrund finder Justitsministeriet desuden, at det nuværende sociale behandlingstilbud for indsatte, som afsøner en fængselsstraf i et arresthus, bør udvides.

Social stofmisbrugsbehandling vil ofte forudsætte en længevarende indsats, og det er derfor væsentligt, at der sker en effektiv opfølgning på behandlingsforløb, som påbegyndes under afsoning. På den baggrund finder Justitsministeriet endvidere, at der bør ske en generel styrkelse af koordineringen af det fortsatte behandlingsforløb fra behandlingen under indsættelsen i arresthus til behandling i kommunalt regi i forbindelse med løsladelsen eller ved overførsel til en afsoningsinstitution, hvor behandlingen kan videreføres.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at nyaffatte § 45 a, stk. 1, således, at det præciseres, at behandlingsgarantien i § 45 a, stk. 1, omfatter vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling.

Det forudsættes i den forbindelse, at indsatte, som afsøner en fængselsstraf i en af kriminalforsorgens institutioner – medmindre den pågældende er udvisningsdømt – fortsat skal tilbydes social stofmisbrugsbehandling, der så vidt muligt modsvarer den behandling mod stofmisbrug, som tilbydes af kommunerne efter servicelovens § 101.

Det foreslås dog samtidig, at den sociale stofmisbrugsbehandling kan afslås, afbrydes eller begrænses, hvis afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold gør, at det ikke er muligt at gennemføre behandlingen. Er en indsat eksempelvis til fare for f.eks. personalet eller andre medindsatte, vil den sociale stofmisbrugsbehandling kunne afslås, hvis det ikke er muligt inden for institutionens rammer at tilrettelægge et individuelt forløb for den pågældende. På tilsvarende vis vil et behandlingsforløb kunne ændres eller helt afbrydes, hvis en indsat ved sin opførsel udgør en ordensmæssig risiko f.eks. i forbindelse med behandling i grupper.

Det vil være ansatte på den institution, hvor den indsatte er anbragt, eller hvor behandlingstilbuddet udbydes, der i praksis skal vurdere, om der er afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold, der bevirker, at den indsatte ikke kan deltage i den sociale stofmisbrugsbehandling.

Det forudsættes som hidtil, at behandlingstilbuddene i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, der ik-

ke kan visiteres til misbrugsbehandling på en institution uden for kriminalforsorgen.

Indholdet af behandlingsgarantien for indsatte, som afsøner en fængselsstraf i en af kriminalforsorgens institutioner, kan i sagens natur ikke udformes identisk med den behandlingsgaranti, som gælder i det øvrige samfund efter servicelovens § 101. En indsat, der afsøner en fængselsstraf, vil som hidtil f.eks. ikke frit kunne vælge et andet behandlingstilbud end det, kriminalforsorgen kan anvise, og der kan være ordens- eller sikkerhedsmæssige forhold, som gør, at behandlingsgarantien opfyldes på anden vis i kriminalforsorgens institutioner end uden for disse. Kriminalforsorgen afgør, hvilket behandlingstilbud den indsatte, som afsøner en fængselsstraf, skal visiteres til, under inddragelse af den indsatte egne ønsker. Det forudsættes som hidtil, at indholdet af den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner kan variere i form og intensitet.

Den foreslåede bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 45 a, stk. 1, vedrører alene retten til vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling for indsatte, som afsøner en fængselsstraf. Den foreslåede bestemmelse regulerer dermed ikke indsatte ret til somatisk stofmisbrugsbehandling, herunder abstinens- og substitutionsbehandling (metadonnedtrapping mv.), samt anden lægelig behandling, der relaterer sig til stofmisbrug, idet retten til somatisk behandling allerede følger af straffuldbyrdelseslovens § 45.

Den foreslåede bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 45 a, stk. 1, indebærer, at indsatte i fængslerne – i overensstemmelse med den gældende praksis – indledningsvis tilbydes en motivations- og forbehandling. Motivations- og forbehandlingen har bl.a. til formål at forberede den indsatte på et såkaldt primært behandlingstilbud. Motivations- og forbehandlingen kan indeholde bl.a. visitation, hvor den indsatte motivation og behandlingsbehov afdækkes, motivationssamtaler og individuelle samtaler. Den indsatte kan desuden efter behov indskrives i et forlænget forbehandlingsforløb.

Det forudsættes i den forbindelse, at den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgen, som det er tilfældet i dag, vil bero på motivation og frivillighed.

Den foreslåede bestemmelse indebærer desuden, at indsatte i fængslerne efterfølgende tilbydes et primært behandlingstilbud, som bl.a. har til formål at hjælpe den indsatte til at opføre sig med sit misbrug. Den primære stofmisbrugsbehandling er et mere intensivt forløb, som bl.a. tilrettelægges med udgangspunkt i, hvor lang tid den pågældende skal afsøner. Den primære stofmisbrugsbehandling kan indeholde bl.a. gruppeterapi, pædagogiske aktiviteter, kognitiv terapi og undervisning.

Endvidere indebærer den foreslåede bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 45 a, stk. 1, at indsatte i fængslerne afslutningsvis tilbydes efterbehandling, som skal give den indsatte redskaber til at fungere i en stoffri tilværelse. Efterbehandling består primært af individuelle samtaler og/eller gruppe-

samtaler samt særligt tilrettelagte aktiviteter rettet mod forebyggelse af tilbagefald.

Det forudsættes, at kriminalforsorgen kan undlade at iværksætte eller kan afbryde et behandlingsforløb, hvis den indsatte ved ord og handlinger giver udtryk for, at den pågældende reelt ikke har interesse i at deltage i forløbet.

Det forudsættes endvidere, at indsatte, som afsoner en fængselsstraf i et arresthus, og som vurderes at have behov for primær stofmisbrugsbehandling, som hidtil i videst muligt omfang overføres til et afsoningssted, hvor den relevante behandling tilbydes. I nogle tilfælde er det dog ikke muligt eller hensigtsmæssigt at foretage en sådan overførsel til et andet afsoningssted.

Med henblik på at sikre, at alle indsatte, der afsoner en fængselsstraf, får adgang til den relevante sociale stofmisbrugsbehandling, foreslås det at udvide behandlingstilbuddet således, at også indsatte, som afsoner i et arresthus, og som har gennemført motivations- og forbehandling, tilbydes primær stofmisbrugsbehandling i arresthuset, hvis det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at overføre de pågældende til et andet afsoningssted. I den forbindelse vil de givne bygnings- og sikkerhedsmæssige rammer kunne have betydning for – og eventuelt begrænse – indholdet af behandlingen.

Den foreslåede ordning viderefører, at den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner skal koordineres med de sociale myndigheder, som har ansvaret for den fortsatte stofmisbrugsbehandling ved løsladelse. Det er endvidere hensigten, at der med den foreslåede ordning sker en generel styrkelse af koordineringen af det fortsatte behandlingsforløb for indsatte, som afsoner en fængselsstraf i et arresthus. Det indebærer bl.a., at der løbende skal ske opfølgning og opdatering af den indsatte afsoners behandlingsplan, således at socialrådgivere ved løsladelse eller overførsel til en afsoningsinstitution kan koordinere det videre forløb og dermed sikre en glidende overgang fra et behandlingsregi til et andet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.2. Social stofmisbrugsbehandling til varetægtsarrestanter

2.2.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 776 fastsætter justitsministeren nærmere regler om behandling af varetægtsarrestanter. Bemyndigelsen er bl.a. udnyttet til udstedelse af bekendtgørelse nr. 107 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen).

Det følger af varetægtsbekendtgørelsens § 32, stk. 1, at en varetægtsarrestant har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet

og motiveret til behandling. Det følger endvidere, at behandling mod stofmisbrug så vidt muligt skal iværksættes senest 14 dage efter, at varetægtsarrestanten har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen, jf. § 32, stk. 2.

Bestemmelsen indebærer, at varetægtsarrestanter er omfattet af den samme behandlingsgaranti, som gælder for indsatte, der afsoner en fængselsstraf i kriminalforsorgens institutioner, jf. § 45 a i straffuldbyrdsloven, jf. Folketingstidende 2010-2011, Tillæg A, L 93 som fremsat, side 6.

I praksis tilbydes varetægtsarrestanter social stofmisbrugsbehandling, som er indrettet i lyset af denne særlige persongruppes situation, herunder det forhold, at længden af varetægtsfængslingen er ukendt. Det indebærer, at varetægtsarrestanter som udgangspunkt alene tilbydes motivations- og forbehandling. Motivations- og forbehandlingen har til formål at forberede varetægtsarrestanten på et primært behandlingsforløb, hvad enten varetægtsarrestanten skal løslades, og derfor kan visiteres til et kommunalt tilbud, eller afsone en ubetinget fængselsstraf.

Hvis det konkret vurderes nødvendigt at tilbyde en varetægtsarrestant en særlig intensiv stofmisbrugsbehandling, der ikke tilbydes i arresthusene, er der efter retsplejelovens § 777 mulighed for – såfremt nogle nærmere angivne betingelser er opfyldt – at overføre varetægtsarrestanten til et afsoningssted, der har det nødvendige behandlingstilbud.

Det bemærkes, at varetægtsbekendtgørelsens § 32 alene vedrører varetægtsarrestanters ret til vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling, og bestemmelsen regulerer dermed ikke varetægtsarrestanters ret til somatisk stofmisbrugsbehandling, idet retten til somatisk behandling allerede følger af straffuldbyrdslovens § 45.

Social stofmisbrugsbehandling forudsætter ofte en længerevarende indsats, og kriminalforsorgen skal derfor i forbindelse med løsladelse støtte den pågældende i at få kontakt med de sociale myndigheder, som overtager ansvaret for den sociale stofmisbrugsbehandling ved løsladelse. I praksis får varetægtsarrestanter forud for løsladelsen bl.a. udleveret relevante kontaktoplysninger til kommunen.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår ovenfor under pkt. 2.2.1, har en varetægtsarrestant ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug, medmindre afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold taler imod. Det er i den forbindelse forudsat, at den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner kan variere i form og intensitet. Det fremgår desuden under pkt. 2.2.1, at varetægtsarrestanter i praksis som udgangspunkt alene tilbydes motivations- og forbehandling.

Der er ikke i gældende ret taget stilling til det nærmere indhold af behandlingstilbuddet for varetægtsarrestanter. For at skabe klarhed over behandlingsgarantiens indhold finder Ju-

stitsministeriet, at varetægtsarrestanters ret til social stofmisbrugsbehandling bør præciseres.

Justitsministeriet finder desuden, at det nuværende sociale stofbehandlingstilbud for varetægtsarrestanter bør udvides.

Social stofmisbrugsbehandling vil ofte forudsætte en længe-revarende indsats, og det er derfor væsentligt, at der sker en effektiv opfølgning på behandlingsforløb, som påbegyndes under varetægtsfængsling. På den baggrund finder Justitsministeriet endvidere, at der bør ske en generel styrkelse af koordineringen af varetægtsarrestantens fortsatte behandlingsforløb fra behandlingen under varetægtsfængslingen til behandling i kommunalt regi i forbindelse med løsladelsen eller ved overførsel til en afsoningsinstitution, hvor behandlingen kan videreføres.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der tilføjes et nyt 7. pkt. i retsplejelovens § 776, hvor det vil fremgå, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om varetægtsarrestanters ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug.

Bemyndigelsen påtænkes i første omgang udmøntet ved administrativt at fastsætte regler i varetægtsbekendtgørelsen med henblik på at sikre, at alle varetægtsarrestanter får adgang til den relevante sociale stofmisbrugsbehandling. Endvidere påtænkes det målrettet at udvide behandlingen således, at varetægtsarrestanter, som har gennemført motivations- og forbehandling, tilbydes primær stofmisbrugsbehandling i arresthuset.

Det forudsættes i den forbindelse, at den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgen også for varetægtsarrestanter vil bero på motivation og frivillighed.

Det forudsættes desuden, at den sociale stofmisbrugsbehandling efter servicelovens § 101, som tilbydes varetægtsarrestanter, kan variere i form og intensitet, og at de givne bygnings- og sikkerhedsmæssige rammer i arresthuset vil kunne have betydning for – og eventuelt begrænse – indholdet af behandlingen.

Det forudsættes yderligere, at varetægtsarrestanter, som vurderes at have behov for primær stofmisbrugsbehandling, som hidtil i videst muligt omfang overføres til et afsoningssted, hvor primær stofmisbrugsbehandling tilbydes, jf. retsplejelovens § 777. I nogle tilfælde er det dog ikke muligt eller hensigtsmæssigt at foretage en sådan overførsel.

Endvidere forudsættes det, at der med den foreslåede ordning sker en generel styrkelse af koordineringen af det fortsatte behandlingsforløb for varetægtsarrestanter, hvad enten varetægtsarrestanten skal løslades eller afsone en ubetinget fængselsstraf. Det indebærer bl.a., at der skal ske løbende opfølgning og opdatering af varetægtsarrestantens behandlingsplan, således at socialrådgivere ved løsladelse eller overførsel til en afsoningsinstitution kan koordinere det vi-

dere forløb og dermed sikre en glidende overgang fra et behandlingsregi til et andet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.3. Social stofmisbrugsbehandling til frihedsberøvede udlændinge

2.3.1. Gældende ret

Udlændingeloven indeholder særlige regler om frihedsberøvelse af udlændinge i forskellige situationer. Loven sonderer mellem regler om varetægtsfængsling i §§ 35 og 35 a og regler om administrativ frihedsberøvelse i § 36.

Udlændingelovens § 35 supplerer retsplejelovens bestemmelser om varetægtsfængsling og kan anvendes i forbindelse med behandlingen af en straffesag mod en udlænding. Efter udlændingelovens § 35 kan en udlænding således varetægtsfængsles, når der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen og under eventuel appel, indtil en eventuel bestemmelse om udvisning kan fuldbyrdes, og når 1) udlændingen ikke har fast bopæl her i landet, og der er begrundet mistanke om, at udlændingen har begået en lovovertrædelse, der kan medføre udvisning efter §§ 22-24, eller når 2) udlændingen er indrejst i strid med et indrejseforbud.

Endelig kan der ske varetægtsfængsling, med henblik på at sikre en effektiv fuldbyrdelse af bestemmelsen om udvisning, når udlændingen, har en asylansøgning under behandling og er udvist ved endelig dom efter §§ 22-24.

Efter udlændingelovens § 35 a er der endvidere hjemmel til at varetægtsfængsle udlændinge på tålt ophold og kriminelle udviste, som ikke overholder deres opholds-, underretnings- og meldepligt.

Udlændingelovens § 36 indeholder hjemmel til administrativ frihedsberøvelse af udlændinge. Bestemmelsen giver mulighed for administrativ frihedsberøvelse med henblik på at sikre muligheden for afvisning, udvisning, overførsel eller tilbageførsel eller for udsendelse af en udlænding, der i øvrigt ikke har ret til at opholde sig her i landet. Herudover er der efter § 36 hjemmel til bl.a. at frihedsberøve en udlænding, som motivationsfremmende foranstaltning, hvis udlændingen ikke medvirker til sin udrejse.

Det henhører under politiet at træffe beslutning om iværksættelse af en administrativ frihedsberøvelse. En udlænding, der er frihedsberøvet, skal dog, medmindre den pågældende forinden løslades, inden 3 døgn efter frihedsberøvelsens iværksættelse fremstilles for retten, der tager stilling til frihedsberøvelsens lovlighed og fortsatte opretholdelse, jf. udlændingelovens § 37.

Udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, er omfattet af bekendtgørelse nr. 107 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen), jf. udlændingelovens § 35, stk. 3, § 35 a, stk. 2, og § 37 a, stk. 2, som bl.a. henviser til retsplejelovens § 776. Retsplejelovens § 776 bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om behandling af varetægtsarrestanter.

Således finder varetægtsbekendtgørelsens regler om social stofmisbrugsbehandling også anvendelse på personer, der er varetægtsfængslet efter udlændingelovens §§ 35 eller 35 a. Varetægtsbekendtgørelsens regler om social stofmisbrugsbehandling finder tilsvarende anvendelse for personer, der er administrativt frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, og hvis frihedsberøvelse opretholdes af retten i medfør af udlændingelovens § 37.

Det følger af varetægtsbekendtgørelsens § 32, stk. 1, at en varetægtsarrestant har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet og motiveret til behandling. Det følger endvidere, at behandling mod stofmisbrug så vidt muligt skal iværksættes senest 14 dage efter, at varetægtsarrestanten har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen, jf. § 32, stk. 2.

I praksis tilbydes udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, alene somatisk stofmisbrugsbehandling, herunder abstinens- og substitutionsbehandling (metadonnedtrapning mv.), samt anden lægelig behandling, der relaterer sig til stofmisbrug.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår ovenfor under pkt. 2.3.1, er udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, ligeledes omfattet af bekendtgørelse nr. 107 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen), herunder retten til social stofmisbrugsbehandling, jf. udlændingelovens § 35, stk. 3, § 35 a, stk. 2, og § 37 a, stk. 2, som bl.a. henviser til retsplejelovens § 776. Det fremgår desuden under pkt. 2.2.1.2, at udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, i praksis ikke tilbydes social stofmisbrugsbehandling, men alene tilbydes somatisk behandling mod stofmisbrug.

Den somatiske stofmisbrugsbehandling, herunder eksempelvis abstinens- og substitutionsbehandling (metadonnedtrapning mv.), samt anden lægelig behandling, der relaterer sig til stofmisbrug, er navnlig rettet mod følgerne af stofmisbrugerens fysiske afhængighed. Den sociale stofmisbrugsbehandling er derimod i højere grad rettet mod at støtte den pågældende til at gennemføre behandlingsforløbet og fastholde behandlingsresultatet efterfølgende. Den sociale stofmisbrugsbehandling har dermed i større udstrækning et resocialiserende formål, herunder at hjælpe den pågældende til et stof- og kriminalitetsfrit liv efter løsladelsen.

Udlændinge, som er varetægtsfængslet i medfør af udlændingelovens § 35, befinder sig i en særlig situation. Det skyldes, at denne persongruppe efter udlændingelovens § 35, stk. 1, er varetægtsfængslet for at sikre den pågældendes tilstedeværelse under sagen og indtil en eventuel bestemmelse om udvisning kan fuldbyrdes. Efter udlændingelovens § 35, stk. 1, er det bl.a. en betingelse for varetægtsfængsling, at der enten er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som kan medføre udvisning, eller at udlændingen er indrejst i strid med et indrejseforbud. Endvidere kan udlændinge i medfør af udlændingelovens § 35, stk. 2, varetægtsfængsles, hvis den pågældende har indgivet en ansøgning om opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7 og er udvist ved endelig dom. Udlændinge, som er varetægtsfængslet efter udlændingelovens § 35, forventes dermed for en stor dels vedkommende som udgangspunkt ikke at vende tilbage til det danske samfund, og der er således ikke samme behov for at forberede de pågældende på reintegration her i landet, herunder at sikre opfølgning og videreførelse af den sociale stofmisbrugsbehandling ved løsladelse.

Udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens § 35 a, befinder sig ligeledes i en særlig situation, hvilket skyldes, at denne persongruppe ikke har et lovligt opholdsgrundlag i Danmark. Denne persongruppe skal således ikke vende tilbage til det danske samfund, og der er dermed ikke samme behov for at forberede de pågældende på reintegration her i landet, herunder at sikre opfølgning og videreførelse af den sociale stofmisbrugsbehandling ved løsladelse.

Endelig befinder udlændinge, som er administrativt frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens § 36 sig i en særlig situation. Det forventes som udgangspunkt heller ikke, at denne persongruppe skal vende tilbage til det danske samfund, idet bestemmelsen omfatter administrativ frihedsberøvelse af udlændinge med henblik på at sikre muligheden for afvisning, udvisning, udsendelse eller motivere til udrejse eller medvirken hertil mv., jf. § 36, stk. 1, 3, 5, 6, 7 og 8. Frihedsberøvelse med henblik på udsendelse efter § 36 skal være af så kort varighed som muligt og inden for de grænser for frihedsberøvelsens samlede varighed, der er fastsat i udlændingelovens § 37, stk. 8. Bestemmelsen giver endvidere mulighed for frihedsberøvelse af udlændinge, der ikke efterkommer en pålagt opholdspligt, eller er udeblevet fra en afhøring hos politiet eller Udlændingestyrelsen, jf. § 36, stk. 2. Endelig giver bestemmelsen mulighed for at frihedsberøve asylansøgere, der lægger væsentlige hindringer i vejen for asylsagens oplysning, jf. § 36, stk. 4. Der er således som udgangspunkt ikke samme behov for at forberede de pågældende på reintegration her i landet, herunder at sikre opfølgning og videreførelse af den sociale misbrugsbehandling ved løsladelse.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at udlændinge, som er varetægtsfængslet efter udlændingelovens §§ 35 eller 35 a, som udgangspunkt ikke bør have adgang til social stofmisbrugsbehandling. Ligeledes er det Justitsmini-

steriets opfattelse, at udlændinge, som er frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, og hvis frihedsberøvelse opretholdes af retten i medfør af udlændingelovens § 37, som udgangspunkt heller ikke bør have adgang til social stofmisbrugsbehandling.

Justitsministeriet finder dog, at udlændinge, som frihedsberøves efter udlændingelovens §§ 35, 35 a eller 36, skal tilbydes vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling, hvis særlige forhold taler herfor, f.eks. hvis der er udsigt til, at den pågældende skal være frihedsberøvet i lang tid.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at forslaget ikke begrænser disse persongrupper adgang til social stofmisbrugsbehandling ved en eventuel løsladelse og tilbagevenden til det danske samfund. Udlændinge, som eksempelvis er varetægtsfængslet efter udlændingelovens § 35 for at sikre de pågældendes tilstedeværelse under en straffesag, og som frifindes, vil således efter omstændighederne kunne overgå til social stofmisbrugsbehandling i kommunalt regi, såfremt udlændingen i øvrigt har lovligt ophold her i landet. Er udlændinge derimod efter løsladelsen undergivet Udlændingestyrelsens forsørgelse, jf. udlændingelovens § 42 a – dvs. udlændinge der alene har processuelt, tålt eller ulovligt ophold her i landet og som er indkvarteret i Udlændingestyrelsens regi – kan styrelsen alene tilbyde dækning af nødvendige sundhedsmæssige ydelser. Det betyder, at udlændinge under Udlændingestyrelsens forsørgelse som udgangspunkt alene tilbydes somatisk behandling mod stofmisbrug, men ikke social misbrugsbehandling.

Bevilling af stofmisbrugsbehandling eller afvæning til udlændinge under Udlændingestyrelsens forsørgelse, som er mere omfattende end somatisk behandling og udlevering af metadon, vil alene kunne gives i ganske særlige tilfælde efter en konkret og individuel vurdering af sagens samlede omstændigheder.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Som nævnt i punkt 2.2.3, foreslås det, at der tilføjes et nyt 7. pkt. i retsplejelovens § 776, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om varetægtsarrestanters ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug.

Udlændinge, som er varetægtsfængslet efter udlændingelovens §§ 35 og 35 a, skal som udgangspunkt ikke have ret til social stofmisbrugsbehandling. Tilsvarende gælder, at personer, der er frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, og hvis frihedsberøvelse opretholdes af retten i medfør af udlændingelovens § 37, som udgangspunkt heller ikke skal have ret til vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke begrænser udlændinges ret til somatisk behandling mod stofmisbrug, f.eks. abstinens- og substitutionsbehandling (metadonnedtrapning mv.)

samt anden lægelig behandling, der relaterer sig til stofmisbruget.

Den foreslåede ordning indebærer, at udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, fortsat skal tilbydes vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling, hvis særlige forhold taler herfor, f.eks. hvis der er udsigt til, at den pågældende skal være frihedsberøvet i lang tid. Der bør dog samtidig være konkrete grunde, som taler for, at den frihedsberøvede udlænding bør tilbydes social stofmisbrugsbehandling. Dette kan f.eks. være hensynet til den pågældendes helbred. Det vil imidlertid stadig være en forudsætning, at den frihedsberøvede udlænding vurderes at være egnet og motiveret til behandling.

I relation til den gældende 14-dages frist for at iværksætte behandling mod stofmisbrug, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 32, stk. 2, forudsættes det, at denne i udgangspunktet også vil finde anvendelse i forhold til udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, og som følge af særlige forhold tilbydes social stofmisbrugsbehandling.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Styrkelsen af den sociale misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner vil medføre merudgifter for kriminalforsorgen til øgede personaleressourcer.

Det er Justitsministeriets vurdering, at ordningen vil medføre merudgifter for kriminalforsorgen på 2,75 mio. kr. i 2020 samt 5,5 mio. kr. årligt fra 2021 og frem.

Lovforslaget forventes ikke at have implementeringskonsekvenser for det offentlige.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 24. januar 2020 til den 26. februar 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Advokatrådet, Amnesty International, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske

Regioner, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Fængselsforbundet i Danmark, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Socialt Udsatte, Socialpædagogernes Landsforbund.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Styrkelsen af den sociale misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner vurderes at ville medføre merudgifter for kriminalforsorgen på 2,75 mio. kr. i 2020 samt 5,5 mio. kr. årligt fra 2021 og frem.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Til § 1

Det fremgår af § 45 a, stk. 1, i straffuldbyrdelsesloven, at en indsat har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet og motiveret til behandling.

Bestemmelsen foreslås nyaffattet med det formål at præcisere og målrettet udvide indholdet af den sociale stofmisbrugsbehandling, som indsatte, der afsoner en fængselsstraf i en af kriminalforsorgens institutioner, har ret til.

Det foreslås i § 45 a, at en indsat har ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug, medmindre afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold taler imod behandling.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at alle indsatte, der afsoner en fængselsstraf i en af kriminalforsorgens institutioner, som udgangspunkt har ret til social behandling mod stofmisbrug. Kriminalforsorgen kan dog afslå, afbryde eller begrænse den sociale behandling, hvis afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige hensyn taler imod en behandling.

Ved sikkerhedsmæssige forhold forstås f.eks., at en indsat er til fare for personalet eller andre medindsatte. I sådanne tilfælde vil den sociale stofmisbrugsbehandling kunne afslås eller afbrydes, hvis det ikke er muligt inden for institutionens rammer at tilrettelægge et individuelt forløb for den indsatte.

Ved ordensmæssige hensyn forstås f.eks. den situation, hvor en indsat obstruerer og modarbejder påbegyndt behandling eksempelvis for at undgå anden anvist beskæftigelse eller alene opnå beskæftigelsesvederlag. I sådanne situationer vil behandlingsforløbet kunne ændres eller helt afbrydes.

Det vil normalt være ansatte på den institution, hvor den indsatte er anbragt, eller hvor behandlingstilbuddet udbydes, der i praksis skal vurdere, om der er afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold, der taler imod, at den indsatte modtager social behandling for sit stofmisbrug.

Som hidtil vil indholdet af den sociale behandling mod stofmisbrug i kriminalforsorgens institutioner kunne variere i form og intensitet. Det vil desuden som hidtil være afgørende, at social stofmisbrugsbehandling beror på motivation og frivillighed.

Kriminalforsorgen afgør, hvilket behandlingstilbud den indsatte, som afsoner en fængselsstraf, skal visiteres til under inddragelse af den indsatte egne ønsker. Der kan i den forbindelse være forhold, som gør, at behandlingsgarantien opfyldes på anden vis i kriminalforsorgens institutioner end uden for disse. Der kan desuden være hensyn af bl.a. ordens- og sikkerhedsmæssig karakter, der fører til, at indholdet af behandlingen ikke vil være ens i alle kriminalforsorgens institutioner.

Det forudsættes, at behandlingstilbuddene i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, der ikke kan visiteres til stofmisbrugsbehandling på en institution uden for kriminalforsorgen. Det vil i praksis indebære, at misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner forbeholdes de indsatte, hvor afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for et fængsel.

Behandlingsgarantien indebærer, at indsatte i fængslerne – i overensstemmelse med den gældende praksis – indledningsvis vil blive tilbudt en motivations- og forbehandling. Motivations- og forbehandlingen har bl.a. til formål at forberede den indsatte på et primært behandlingstilbud. Motivations- og forbehandlingen omfatter bl.a. visitation, hvor den indsatte motivation og behandlingsbehov afdækkes, motivationssamtaler og individuelle samtaler. Den indsatte kan efter behov indskrives i et forlænget forbehandlingsforløb.

Forslaget indebærer desuden, at indsatte i fængslerne efterfølgende tilbydes et primært behandlingstilbud, som bl.a. har til formål at få den indsatte til at forholde sig til og søge at ophøre med sit misbrug. Den primære stofmisbrugsbehandling er et mere intensivt forløb, som bl.a. tilrettelægges med udgangspunkt i, hvor lang tid den pågældende skal afsones. Den primære behandling kan indeholde bl.a. gruppeterapi, pædagogiske aktiviteter, kognitiv terapi og undervisning. Det forudsættes, at kriminalforsorgen f.eks. kan undlade at igangsætte den primære behandling, hvis den indsatte i forbindelse med motivations- og forbehandlingen ved ord eller handling giver udtryk for, at pågældende ikke reelt ønsker at deltage i behandlingen.

Endvidere indebærer den foreslåede bestemmelse, at indsatte i fængslerne afslutningsvis tilbydes efterbehandling, som skal give den indsatte redskaber til at fungere i en stoffri tilværelse. Efterbehandling består primært af individuelle samtaler og/eller gruppesamtaler, samt særligt tilrettelagte aktiviteter rettet mod forebyggelse af tilbagefald.

Det forudsættes, at indsatte, som afsoner en fængselsstraf i et arresthus, og som vurderes at have behov for primær stofmisbrugsbehandling, som hidtil i videst muligt omfang overføres til et afsoningssted, hvor den relevante behandling tilbydes. I nogle tilfælde er det dog ikke muligt eller hensigtsmæssigt at foretage en sådan overførsel til et andet afsoningssted.

Forslaget indebærer, at behandlingstilbuddet udvides således, at også indsatte, som afsoner i et arresthus, og som har gennemført motivations- og forbehandling tilbydes primær stofmisbrugsbehandling i arresthuset, hvis det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at overføre de pågældende til et andet afsoningssted. I den forbindelse kan de givne bygnings- og sikkerhedsmæssige rammer indebære begrænsninger for indholdet af behandlingen.

Den foreslåede ordning viderefører, at den sociale stofmisbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner skal koordineres med de sociale myndigheder, som har ansvaret for den fortsatte stofmisbrugsbehandling ved løsladelse. Det forudsættes imidlertid, at der med den foreslåede ordning sker en generel styrkelse af koordineringen af det fortsatte behandlingsforløb for indsatte, som afsoner en fængselsstraf i et arresthus. Det indebærer bl.a., at der løbende skal ske opfølgning og opdatering af den indsatte afsoners behandlingsplan, således at socialrådgivere ved løsladelse eller overførsel til en afsoningsinstitution kan koordinere det vi-

dere forløb og dermed sikre en glidende overgang fra et behandlingsregi til et andet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 45 a, stk. 2, at en indsat, der er udvist af landet ved dom, ikke har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre særlige forhold taler herfor.

Det følger af den foreslåede ændring af § 45 a, stk. 2, at en indsat, der er udvist af landet ved dom, ikke har ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug, medmindre særlige forhold taler herfor.

Den foreslåede ændring i straffuldbyrdslovens § 45 a, stk. 2, viderefører uændret straffuldbyrdslovens § 45 a, stk. 2, dog således, at det præciseres, at der er tale om vederlagsfri »social« behandling mod stofmisbrug.

Til nr. 3

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 45 a, stk. 3, at behandling mod stofmisbrug så vidt muligt skal iværksættes senest 14 dage efter, at den indsatte har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen.

Det følger af den foreslåede ændring af § 45 a, stk. 3, at social behandling mod stofmisbrug så vidt muligt skal iværksættes senest 14 dage efter, at den indsatte har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen.

Den foreslåede ændring i straffuldbyrdslovens § 45 a, stk. 3, viderefører uændret straffuldbyrdslovens § 45 a, stk. 3, dog således, at det præciseres, at der er tale om »social« behandling mod stofmisbrug.

Til nr. 4

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 106, stk. 3, at en dømt, der har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 a, eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b, har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, hvis den dømte uforskyldt har udstået straf i for lang tid.

Bestemmelsen blev til § 106, stk. 3, i forbindelse med, at der ved lov nr. 1541 af 18. december 2018 om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v., retsplejeloven, straffeloven og lov om folkeskolen (Forhold for indsatte i kriminalforsorgens institutioner, varetægtssurrogat m.v.), der trådte i kraft

den 1. februar 2019, blev indsat et nyt stykke 2 i straffuldbyrdslovens § 106.

Ved § 9, nr. 4, i lov nr. 174 af 27. februar 2019 om ændring af udlændingeloven, integrationsloven, repatrieringsloven og forskellige andre love (Videre adgang til inddragelse af opholdstilladelser for flygtninge, loft over antallet af familiesammenføringer, skærpet straf for overtrædelse af indrejseforbud og overtrædelse af opholds-, underretnings- og meldepligt, ydelsesnedsættelse for forsørgere m.v.), blev straffuldbyrdslovens kapitel 13 b ophævet. I lovens § 9, nr. 5, udgik af straffuldbyrdslovens § 106, stk. 2, formuleringen ”eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b”. Bestemmelsen var imidlertid i mellemtiden blevet til § 106, stk. 3.

Formuleringen ”eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b”, er således ikke udgået som tilsigtet af straffuldbyrdslovens § 106, stk. 3.

Ved lovforslaget foreslås det derfor, at ”eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b”, udgår af straffuldbyrdslovens § 106, stk. 3.

Til § 2

Det fremgår af § 776 i retsplejeloven, at justitsministeren er bemyndiget til at fastsætte nærmere regler om behandlingen af varetægtsarrestanter.

Bemyndigelsen er bl.a. udnyttet til udstedelse af bekendtgørelse nr. 107 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen). Det følger af varetægtsbekendtgørelsens § 32, stk. 1, at en varetægtsarrestant har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet og motiveret til behandling.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 776 indsættes et nyt 7. pkt., hvor det justitsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om varetægtsarrestanternes ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug.

Bemyndigelsen forudsættes udnyttet til administrativt at præcisere varetægtsbekendtgørelsens regler.

Bemyndigelsen forudsættes for det første udnyttet til at fastsætte regler om, at alle varetægtsarrestanter i kriminalforsorgens institutioner har ret til social behandling mod stofmisbrug medmindre afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold taler imod behandlingen.

Som hidtil vil indholdet af den sociale misbrugsbehandling mod stofmisbrug i kriminalforsorgens institutioner bero på motivation og frivillighed. Indholdet vil endvidere kunne variere i form og intensitet.

Kriminalforsorgen afgør, hvilket behandlingstilbud varetægtsarrestanten skal visiteres til, under inddragelse af varetægtsarrestantens egne ønsker. Der kan i den forbindelse være forhold, som gør, at behandlingsgarantien opfyldes på anden vis i kriminalforsorgens institutioner end uden for disse. Der kan desuden være hensyn af bl.a. ordens- og sikkerhedsmæssig karakter, der fører til, at indholdet af behandlingen ikke vil være ens i alle kriminalforsorgens institutioner.

Behandlingsgarantien indebærer, at varetægtsarrestanter – i overensstemmelse med den gældende praksis – vil blive tilbudt en motivations- og forbehandling. Motivations- og forbehandlingen har bl.a. til formål at forberede den indsatte på et såkaldt primært behandlingstilbud, hvad enten varetægtsarrestanten skal løslades og derfor kan visiteres til et kommunalt tilbud eller skal afsone en ubetinget fængselsstraf. Motivations- og forbehandlingen kan indeholde bl.a. visitation, hvor den indsatte motivation og behandlingsbehov afdækkes, motivationssamtaler og individuelle samtaler. Den indsatte kan desuden efter behov indskrives i et forlænget forbehandlingsforløb.

Med lovforslaget lægges der op til at udvide behandlingstilbuddet således, at varetægtsarrestanter, som har gennemført motivations- og forbehandling tilbydes primær stofmisbrugsbehandling i arresthuset, hvis det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at overføre de pågældende til et andet sted. I den forbindelse kan de givne bygnings- og sikkerhedsmæssige rammer indebære begrænsninger for indholdet af behandlingen.

Det forudsættes, at varetægtsarrestanter, som vurderes at have behov for primær stofmisbrugsbehandling, som hidtil i videst muligt omfang overføres til et afsoningssted, hvor primær stofmisbrugsbehandling tilbydes.

Bemyndigelsen vil endvidere blive udnyttet til at fastsætte regler om, at kriminalforsorgen kan afslå, afbryde eller begrænse den sociale behandling, hvis afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige hensyn taler imod en behandling.

Ved sikkerhedsmæssige forhold forstås f.eks. at en indsat er til fare for personalet eller andre medindsatte. I sådanne tilfælde vil den sociale stofmisbrugsbehandling kunne afslås eller afbrydes, hvis det ikke er muligt inden for institutionens rammer at tilrettelægge et individuelt forløb for den indsatte.

Ved ordensmæssige hensyn forstås f.eks. den situation, hvor en indsat obstruerer og modarbejder påbegyndt behandling eksempelvis for at undgå anden anvist beskæftigelse eller alene opnå beskæftigelsesvederlag. I sådanne situationer vil behandlingsforløbet kunne ændres eller helt afbrydes.

Den eksisterende ordning med at den sociale misbrugsbehandling i kriminalforsorgens institutioner skal koordineres med de sociale myndigheder, som har ansvaret for den fortsatte stofmisbrugsbehandling ved løsladelse forudsættes videreført. Det forudsættes dog, at der sker en generel styrkelse af koordineringen af det fortsatte behandlingsforløb for

varetægtsarrestanter. Det indebærer bl.a., at der løbende skal ske opfølgning og opdatering af varetægtsarrestantens behandlingsplan, således at socialrådgivere ved løsladelse eller overførsel til en afsoningsinstitution kan koordinere det videre forløb og dermed sikre en glidende overgang fra et behandlingsregi til et andet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, er også omfattet af reglerne i varetægtsbekendtgørelsen, jf. udlændingelovens § 35, stk. 3, § 35 a, stk. 2, og § 37 a, stk. 2, som bl.a. henviser til retsplejelovens § 776. Det indebærer, varetægtsbekendtgørelsens regler om vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling også finder anvendelse på personer, der er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler.

Bemyndigelsesbestemmelsen forventes for det andet udnyttet til at tilpasse frihedsberøvede udlændinges ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug.

Bemyndigelsesbestemmelsen vil på den baggrund blive udnyttet således, at personer, som er varetægtsfængslet efter udlændingelovens §§ 35 og 35 a, som udgangspunkt ikke har ret til social stofmisbrugsbehandling. Tilsvarende vil personer, der er frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, og hvis frihedsberøvelse opretholdes af retten i medfør af udlændingelovens § 37, som udgangspunkt heller ikke have ret til vederlagsfri social stofmisbrugsbehandling.

Bemyndigelsesbestemmelsen omhandler alene social stofmisbrugsbehandling. Der lægges således ikke op til at ændre ved frihedsberøvede udlændinges ret til somatisk behandling mod stofmisbrug. Udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, vil således fortsat have samme adgang som hidtil til at modtage f.eks. abstinens- og substitutionsbehandling (metadonnedtrapning mv.) samt anden lægelig behandling, der relaterer sig til stofmisbrug.

Den forslåede ordning indebærer, at udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, skal tilbydes vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug, hvis særlige forhold taler herfor, f.eks. hvis der er udsigt til, at den pågældende skal frihedsberøves i lang tid. Der bør dog samtidig være konkrete grunde, som taler for, at den pågældende udlænding, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, bør tilbydes social stofmisbrugsbehandling. Dette kan f.eks. være hensynet til den pågældendes helbred.

I relation til den gældende 14-dages frist for at iværksætte behandling mod stofmisbrug, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 32, stk. 2, forudsættes det, at denne også vil finde anvendelse i forhold til udlændinge, som er frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens regler, og som følge af særlige forhold tilbydes social stofmisbrugsbehandling.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås, at justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttrædelse, således at kriminalforsorgen forinden kan gennemføre de nødvendige praktiske foranstaltninger.

Til § 4

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde.

Straffuldbydelsesloven er ikke sat i kraft på Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft

med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger. Det foreslås på den baggrund, at lovens § 1 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger. Straffuldbydelsesloven er heller ikke sat i kraft for Grønland, hvor de gældende regler om fuldbyrdelse af straf findes i den grønlandske kriminallov.

Efter bestemmelsen gælder lovens § 2 ikke for Færøerne og Grønland. Færøerne og Grønland har egne retsplejelove, hvorfor det ikke vil være relevant at sætte lovens § 2 i kraft for hverken Færøerne eller Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 45 a. En indsat har ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre vedkommende ikke skønnes egnet og motiveret til behandling, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. En indsat, der er udvist af landet ved dom, har ikke ret til vederlagsfri behandling mod stofmisbrug, medmindre særlige forhold taler herfor.

Stk. 3. Behandling mod stofmisbrug skal så vidt muligt iværksættes senest 14 dage efter, at den indsatte har fremsat begæring herom over for kriminalforsorgen.

§ 106, stk. 3. En dømt, der har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 a, eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b, har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, hvis den dømte uforskyldt har udstået straf i for lang tid.

§ 776. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af varetægtsarrestanter. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at afgørelser, der er truffet af kriminalforsorgsområderne vedrørende varetægtsarrestanter, kan indbringes for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om klagefrist, behandling af klagesager og opsættende virkning af klager. For indsatte i den undervisningspligtige alder fastsætter justitsministeren særlige regler om undervisning. For arrestanter, der er isoleret efter rettens bestemmelse, fastsætter justitsministeren særlige regler om øget personalekontakt, udvidet adgang til besøg, særlig adgang til eneundervisning og bestemte typer af arbejde samt tilbud om regelmæssige og længerevarende samtaler med præster, læger, psykologer eller andre. Justitsministeren fastsætter endvidere regler om den bistand, der i øvrigt ydes varetægtsarrestanter for at begrænse de erhvervmæssige, sociale og personlige ulemper, der følger af varetægten. Justitsministeren kan herudover fastsætte nærmere regler om kriminalforsorgens adgang til at foretage konfiskation af genstande og penge hos

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019, foretages følgende ændringer:

1. § 45 a, stk. 1, affattes således:

»En indsat har ret til vederlagsfri social behandling mod stofmisbrug, medmindre afgørende sikkerheds- eller ordensmæssige forhold taler imod, jf. dog stk. 2.«

2. I § 45 a, stk. 2, indsættes efter »vederlagsfri«: »social«

3. I § 45 a, stk. 3, ændres »Behandling« til: »Social behandling«.

4. I § 106, stk. 3, udgår »eller som har udstået straf på bopælen på indkvarteringsstedet under intensiv overvågning og kontrol, jf. kapitel 13 b,«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændring:

1. I § 776 indsættes efter 6. pkt. som nyt punktum: »Justitsministeren fastsætter desuden særlige regler om varetægtsarrestanters ret til social behandling mod stofmisbrug.«.

varetægtsarrestanter, når genstandene eller pengene er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen eller i øvrigt er medtaget, besiddet eller rådet over i strid med regler eller anvisninger for ophold i institutionen.